

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра валеології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету

Іван КАРПЕНКО

30 червня 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Основи педагогічного експерименту

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта /Педагогіка
(шифр і назва)

спеціальність 014 Середня освіта
(шифр і назва)

предметна спеціальність 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
(шифр і назва)

освітня програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет біологічний

2023/2024 навчальний рік

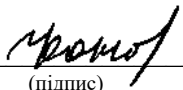
Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету

«16» червня 2023 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к. біол. наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри валеології Олена КОНОВАЛОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри валеології філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол від «30» травня 2023 року, № 9

В.о. завідувача кафедри Олена КОНОВАЛОВА
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Гарант освітньо-професійної програми Наталія САМОЙЛОВА
(підпис)

Програму погоджено з науково-методичною комісією біологічного факультету

Протокол від «21» червня 2023 року № 11

Голова науково-методичної комісії Ольга ТАГЛІНА
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи педагогічного експерименту» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 «Середня освіта» предметної спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

ознайомити студентів зі специфікою експериментальних досліджень, їх роллю в роботі валеолога, системою організації та проведення експериментів в науковій роботі, основними методичними особливостями виконання дипломних робіт, основними діючими нормативними та інструктивними документами з організації та оформлення експериментального дослідження та дипломної роботи.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- Здатність здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, у т.ч. за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4, 5-й
Семестр	
7-й	8, 9-й
Лекції	
24 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
54 год.	78 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

- правильне використання термінології, номенклатури, засобів оцінки рівня складових здоров'я людини (фізичної, психічної, соціальної і духовної)
- компетентності з інтерпретації, оцінки та узагальнення інформації і даних про стан здоров'я особистості;
- компетентності з письмового й усного представлення наукового матеріалу та аргументування.
- навички самостійної роботи з антропометричними, фізіометричними та функціональними вимірюваннями за допомогою апаратної та інструментальної

- діагностики, включаючи біоетичні аспекти проведення валеологічних експериментів;
- здатність обробляти й тлумачити дані лабораторних та експериментальних досліджень з урахуванням їх правильності та відповідності сучасним теоріям здоров'я;
  - здатність здійснювати аналіз та осмислення загальнонаукової та професійно орієнтованої літератури у тому числі іноземної;
  - здатність працювати з інформацією, у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах; управляти та використовувати інформацію для професійної діяльності;
  - здатність до формування культури мислення та її сприйняття; здатність формувати нові ідеї (креативність).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні уявлення про наукові дослідження.

Тема 1. Методологія наукових досліджень

Вступна лекція. Методологія та методи наук. Формулювання теми, мети і задач наукового дослідження. Методологія експериментальних досліджень. Метод і методика. Експеримент і спостереження. Метод спостереження. Моделювання як метод наукового дослідження. Загальна схема виконання науково-дослідницької роботи. Правила та загальні вимоги оформлення наукових робіт.

Тема 2. Історія Харківської валеологічної школи.

Оглядова лекція. Харківська валеологічна школа. Наукова комунікація. Наукова робота студентів.

Розділ 2. Планування експериментального дослідження та оформлення його результатів у вигляді експериментального звіту

Тема 3. Планування експерименту.

Тематичні лекції. Види експериментів. Види змінних та їх контроль. Види незалежних змінних. Додаткові змінні. Властивості піддослідних та їхній вплив на результати наукового дослідження. Типи залучення піддослідних до експерименту. Типи емпіричних даних. «Ефект експериментатора». Ведення робочого журналу досліджень. Експериментальний звіт.

Тема 4. Валідність експерименту та фактори, що їй загрожують.

Тематичні лекції. Бездоганний експеримент. Ідеальний та безкінечний експерименти, експеримент повної відповідності. Узагальнення, репрезентативність та валідність. Види валідності. Схеми контролю за фактором часу. Однорідність експериментальних умов.

Розділ 3. Основні види експериментів та їх застосування у валеологічних дослідженнях

Тема 5. Основні види експериментів та їх особливості. Тематичні лекції. Експерименти, що «покращують» реальний світ (модельні). Експерименти на репрезентативних вибірках Стратегії складання груп порівняння (добір та розподіл піддослідних). Обсяг вибірки. Переваги експериментів на репрезентативних вибірках. Принцип випадковості при формуванні груп для дослідження. Лабораторні експерименти, виділення незалежної змінної. Багаторівневі експерименти. Факторні експерименти. Кореляційні дослідження. Аналіз та інтерпретація одержаних результатів. Застосування математичних методів у валеологічному експерименті. Наближені числа. Погрішності дослідження. Випадні дані.

Тема 6. Особливості виконання диплому по спеціальності. Оглядова лекція. Дипломна робота як кваліфікаційне дослідження. Вимоги до дипломних робіт. Особливості валеологічних досліджень. Біоетичні проблеми при проведенні валеологічних досліджень.

Тематичні лекції Шифрування матеріалу. Сліпий експеримент. Двічі сліпі експерименти. Плацебо у валеологічному експерименті. Поняття про педагогічний експеримент. Початковий і кінцевий педагогічні експерименти. Поняття про формуючий

(перетворюючий) педагогічний експеримент *Підсумкова лекція*. Особливості виконання диплому по спеціальності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні уявлення про наукові дослідження												
Тема 1. Методологія наукових досліджень	10	2				8	10	1				9
Тема 2. Історія Харківської валеологічної школи	6	2				4	6					6
Разом за розділом 1	16	4				12	16	1				15
Розділ 2. Планування експериментального дослідження та оформлення його результатів у вигляді експериментального звіту												
Тема 3. Планування експерименту.	18	6	4			8	18	1	1			16
Тема 4. Валідність експерименту та фактори, що їй загрожують	10	4	2			4	10	1	1			8
Разом за розділом 2	28	10	6			12	28	2	2			24
Розділ 3. Основні види експериментів та їх застосування у валеологічних дослідженнях												
Тема 5. Основні види експериментів та їх особливості.	28	6	4			18	28	1	2			25
Тема 6. Особливості виконання диплому по спеціальності	18	4	2			12	18	2	2			14
Разом за розділом 3	46	10	6			30	46	3	4			39
Усього годин	90	24	12			54	90	6	6			78

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Планування експерименту. <i>Пошук відповідей на питання . Обговорення (чат, форум)</i>	2	1
2	Помилки експериментатора-початківця. <i>Пошук відповідей на питання. Презентація.</i>	2	
3	Валідність індивідуального експерименту, фактори, що їй загрожують та шляхи їх запобігання. <i>Пошук відповідей на питання . Обговорення (чат, форум)</i>	2	1
4	Експерименти на репрезентативних вибірках <i>Групове виконання завдань, за необхідності – інтерактивних.</i>	2	2
5	Звітування за індивідуальні експерименти <i>Написання експериментального звіту. Обговорення (чат, форум)</i>	2	
6	Методика оформлення та підготовки до захисту дипломної роботи. <i>Інтерактивні практичні завдання.</i>	2	2
	Разом	12	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Методологія та методи наук, <i>повторення термінології, розроблення нотаток</i>	6	5
2	Моделювання як метод наукового дослідження, <i>розроблення нотаток т</i>	2	4
3	Історія Харківської валеологічної школи, <i>Пошук відповідей на питання. Обговорення (чат, форум)</i>	4	6
4	Помилки експериментатора-початківця <i>Підготовка презентацій</i>	4	8
5	Шифрування матеріалу. Сліпий експеримент. Двічі сліпі експерименти. Конспект <i>Пошук відповідей на питання. Опитування (текстові повідомлення з коментарем</i>	2	4
6	Наближені числа. Погрішності дослідження. Випадні дані, <i>Пошук відповідей на питання. Опитування (текстові повідомлення з коментарем</i>	2	4
7	Схеми контролю за фактором часу, <i>розроблення нотаток</i>	4	8
8	Види експериментів, <i>розроблення нотаток</i>	7	8
9	Підготовка до контрольної роботи. <i>Тести для самоконтролю, рефлексивні питання.</i>	5	5
10	Багаторівневі експерименти. Факторні експерименти. Кореляційні дослідження. <i>Пошук відповідей на питання. Обговорення (чат, форум)</i>	6	12
11	Застосування математичних методів у валеологічному експерименті.. <i>розроблення нотаток, Обговорення (чат, форум)</i>	4	6
12	Аналіз та інтерпретація одержаних результатів. <i>Опитування (текстові повідомлення з коментарем</i>	4	4
13	Вимоги до дипломних робіт. <i>рефлексивні питання</i>	4	4
	Разом	54	78

6. Індивідуальні завдання (не передбачено навчальним планом)

7. Методи навчання

Повторення термінології, необхідної для роботи за темою, презентації, пошук відповідей на питання. Обговорення (в т.ч. чат, форум. Питання-відповіді. Виконання завдань не на оцінку). Опитування (текстові повідомлення з коментарем). Групове виконання завдань, за необхідності – інтерактивних. Ведення щоденника експерименту

8. Методи контролю

Інтерактивне тестування, контрольна робота, звіт за індивідуальним експериментом, письмова підсумкова (залікова) робота

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота						Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Підсумкова робота	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6				
6	4	4	6	14	14	12	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання з техніки валеологічного експерименту

Оцінка	Критерії оцінювання
Зараховано 90 – 100 балів	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою, планувати власний експеримент та звітувати за нього, за знання основної і додаткової літератури, за вияв креативності у розумінні та творчому використанні набутих знань і умінь
Зараховано 70-89 балів	Ставиться за повні, систематичні знання з дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної і додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, виконання та оформлення дослідів, але у відповіді студента наявні незначні помилки
Зараховано 50-69 балів	Ставиться за неповні, але систематичні знання з дисципліни, успішне виконання основної частини практичних завдань, засвоєння основної літератури, здатність до самостійного оновлення знань, планування експерименту під керівництвом викладача, але у відповіді студента наявні помилки
Не зараховано	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмного матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «не зараховано» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення зво без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Атраментова Л.О., Утєвська О.М. Статистичні методи в біології: Підручник.-Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2007.-288 с.
2. Копець Л. Класичні експерименти в психології: Навч. посібник.– К.: Вид.дім« Києво-Могилянська академія», 2010.– 283 с.
3. Методичні рекомендації до написання дипломних робіт для студентів спеціальності «Здоров'я людини » – Х.: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2016.– 36 с.
4. Харківська валеологічна школа / за ред. М.С. Гончаренко.– Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010.– 76 с.

Допоміжна література

1. Бобильов Ю. П. Концепції сучасного природознавства. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 244 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Дистанційний курс «Техніка валеологічного експерименту».
2. Електронна версія підручника Копець Л. Класичні експерименти в психології: Навч. посібник.– К.: Вид.дім« Києво-Могилянська академія», 2010.– 283 с.